

ΑΡΘΡΟ ΣΥΝΤΑΞΗΣ EDITORIAL

Βιβλιάριο σπουδών των ειδικευομένων

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ ΙΑΤΡΙΚΩΝ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΩΝ

Η Ευρωπαϊκή Ένωση Ιατρικών Ειδικοτήτων (Union of European Medical Specialties, UEMS) αποτελεί το κύριο όργανο εκπροσώπησης όλων των ιατρικών ειδικοτήτων στην Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ) και σε αυτή συμμετέχουν όλα τα κράτη-μέλη της ΕΕ μέσω των Εθνικών Ιατρικών Συλλόγων τους. Η UEMS (διαθέσιμη στην ιστοσελίδα: <http://www.uems.net>) ιδρύθηκε στις 20 Ιουλίου 1958, ένα έτος μετά από τη συνθήκη της Ρώμης, όταν οι εκπρόσωποι των επαγγελματιών οργανώσεων των Ιατρικών Ειδικοτήτων της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας (ΕΟΚ) συναντήθηκαν στις Βρυξέλλες. Το 1962, μεμονωμένοι Τομείς (sections) που αντιπροσώπευαν τις διάφορες ιατρικές ειδικότητες διαμορφώθηκαν κάτω από την ομπρέλα της UEMS. Σκοπός των sections της UEMS είναι η εγγύηση στα κράτη-μέλη της ΕΕ των υψηλότερων προτύπων για την εξασφάλιση της μεταπτυχιακής κατάρτισης στην αντίστοιχη ειδικότητα, με θέσπιση κριτηρίων για τα εκπαιδευτικά κέντρα, καθώς και της συνεχιζόμενης ιατρικής εκπαίδευσης.

Ήδη από το 1962, μεταξύ των συγκεκριμένων Τομέων περιελήφθη ένας ειδικός Τομέας που αφιερώθηκε στην Εργαστηριακή Ιατρική (Laboratory Medicine). Το 1988, η Παθολογική Ανατομική ξεχώρισε ως ειδικός Τομέας, ενώ ο υπόλοιπος Τομέας μετονομάστηκε σε Τομέα Ιατρικής Βιοπαθολογίας (Section of Medical Biopathology) (διαθέσιμο στο: www.uems-smb.org). Σε συνεδρίαση στις Βρυξέλλες το 1992, αποφασίστηκε ότι ο Τομέας Ιατρικής Βιοπαθολογίας θα περιελάμβανε πέντε ειδικότητες (εικ. 1):

- Πολυθεματική Ιατρική Βιοπαθολογία (Polyvalent Medical Biopathology)
- Ιατρική Μικροβιολογία (Medical Microbiology)
- Κλινική Χημεία (Clinical Chemistry)
- Κλινική Αιματολογία και Αιμοδοσία (Clinical Hematology and Transfusion Medicine)
- Κλινική Ανοσολογία (Clinical Immunology), ενώ πρό-

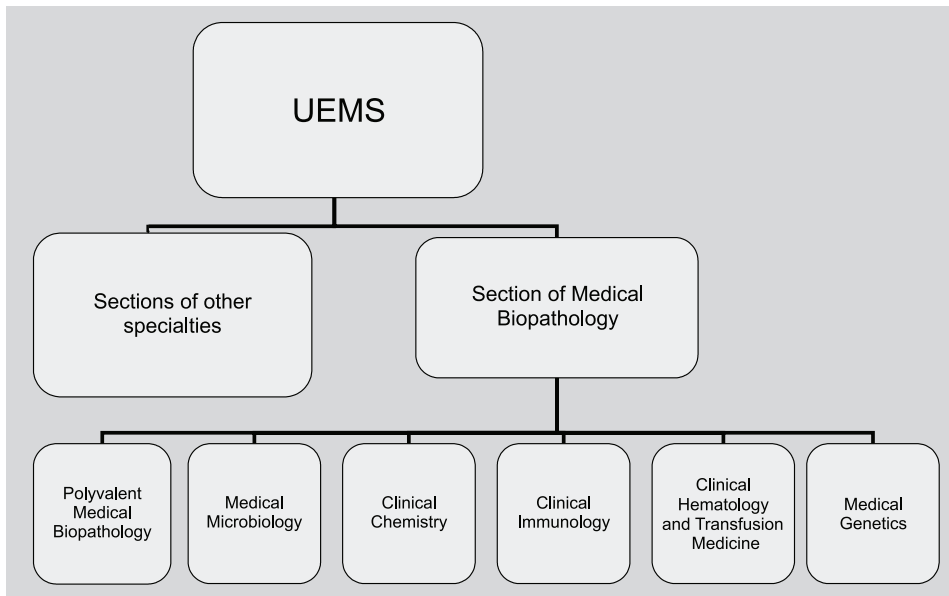
- σφατα έχει προστεθεί και η
• Ιατρική Γενετική (Medical Genetics).

Στην τελευταία συνάντηση του Section of Medical Biopathology, στις 28–29 Μαΐου 2010 στην Κοπεγχάγη, μετά από ομόφωνη απόφαση, έγινε εισήγηση στο Κεντρικό Συμβούλιο της UEMS για αλλαγή της ονομασίας σε Τμήμα Ιατρικής Βιοπαθολογίας-Εργαστηριακής Ιατρικής (Section of Medical Biopathology-Laboratory Medicine).

Κατά το πρότυπο της οργάνωσης της UEMS, στον ειδικό Τομέα της Ιατρικής Βιοπαθολογίας διαμορφώθηκε το Euro-pean Board of Medical Biopathology, το οποίο αποτελείται από πέντε υποτομήματα (Divisions) –αρχικά η ονομασία τους ήταν commissions– που αντιπροσωπεύουν τις παραπάνω πέντε ειδικότητες του Section of Medical Biopathology.¹ Στο Section of Medical Biopathology και στο Board συμμετέχουν δύο κύριοι εκπρόσωποι από τις χώρες της ΕΕ, οι οποίοι ορίζονται από τους Εθνικούς Ιατρικούς Συλλόγους ή/και επιπλέον από τις Επιστημονικές Εταιρείες (πάλι μέσω των Εθνικών Ιατρικών Συλλόγων). Τόσο το Section of Medical Biopathology όσο και το Board of Medical Biopathology έχουν έναν Πρόεδρο και ένα Γραμματέα. Κάθε Division έχει έναν Υπεύθυνο για τη σύγκλιση (Convener).

Το Board of Medical Biopathology, ήδη πριν από το 2000, είχε εκδόσει ένα βιβλίο με τα curriculum των αντίστοιχων ειδικοτήτων, ενώ βρίσκεται στη διαδικασία νέας έκδοσης.

Ένα μεγάλο πρόβλημα στο Section of Medical Biopathology είναι η ετερογένεια στην επίσημη άσκηση των εργαστηριακών ειδικοτήτων στις διάφορες χώρες, αλλά βέβαια θα πρέπει να ληφθεί υπ' όψη ότι ο πληθυσμός και η γεωγραφική κατανομή κάθε χώρας είναι σημαντικοί παράγοντες. Έτσι, μετά από πολύχρονες συζητήσεις και παρά την αντίθετη επιθυμία πολλών μελών, κυρίως των χωρών που είχαν ως ειδικότητα, όπως η Ελλάδα, αλλά και άλλες, την «Πολυθεματική Ιατρική Βιοπαθολογία», δημιουργήθηκε το 2008 ξεχωριστό Section of Medical Microbiology (μόνο για τις χώρες εκείνες που έχουν διαχωρίσει την ειδικότητα της Μικροβιολογίας). Ωστόσο, το UEMS Section of Medical Biopathology βασικά πιστεύει στην ενότητα όλων των ειδικοτήτων της Εργαστηριακής Ιατρικής και θεωρεί ότι

Εικόνα 1. Εργαστηριακές ειδικότητες στο UEMS Section of Medical Biopathology.

η συνεργασία μεταξύ των δύο παραπάνω Sections που έχουν ήδη δημιουργηθεί, ή και άλλων που δυνητικά θα δημιουργηθούν στο μέλλον, πρέπει να είναι μέσα σε μια ομοσπονδία (Federation of Laboratory Medicine). Το εν λόγω θέμα έχει προωθηθεί για συζήτηση στο Συμβούλιο της UEMS.

UEMS SECTION OF MEDICAL BIOPATHOLOGY – DIVISION OF IMMUNOLOGY

Το Division of Immunology του UEMS Section of Medical Biopathology δημιουργήθηκε το 2001, με συμμετοχή μελών από την Αυστρία, τη Γαλλία, τη Δανία, την Ελλάδα, την Κροατία και τη Μεγάλη Βρετανία. Επίσης, έχει οριστεί ένας αντιπρόσωπος από τη Γερμανία. Οι σημαντικότερες δραστηριότητες που πραγματοποιήθηκαν από το Division of Immunology περιλαμβάνουν τα εξής:

- Πρόγραμμα σπουδών στην Ανοσολογία, το οποίο δημοσιεύτηκε στο *Immunology Letters*,² το επίσημο περιοδικό της EFIS (European Federation of Immunological Societies). Το πρόγραμμα σπουδών στην Ανοσολογία βασίζεται στα κριτήρια, όπως καθορίζονται από την IUIS (International Union of Immunological Societies) και τον WHO (World Health Organization) και παρουσιάζεται ως πρόταση, η οποία είναι χρήσιμη για την εναρμόνιση του εκπαιδευτικού προγράμματος της Ανοσολογίας στις χώρες της Ευρώπης, είτε αυτό αφορά στην άσκηση στο ευρύ φάσμα της ειδικότητας, είτε επικεντρώνεται στην Εργαστηριακή Ανοσολογία ή στην Κλινική Ανοσολογία.
- Μετά την Οδηγία σχετικά με την αναγνώριση των

επαγγελματικών προσόντων από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο της ΕΕ, καθώς και τη δημοσίευση της Directive (2005/36/EC, σελίδες L255/93 και L255/103), όπου στον κατάλογο της Ανοσολογίας, ως ξεχωριστής ειδικότητας, αναφέρονται πολλές χώρες (14) με Εργαστηριακή ή/και Κλινική Ανοσολογία, έγινε εκτενής συζήτηση αναφορικά με την αναγνώριση της Ανοσολογίας στην Ευρώπη ως ξεχωριστής ειδικότητας. Επίσης, έγινε μια περισσότερο λεπτομερής καταγραφή της άσκησης της Ανοσολογίας στις ευρωπαϊκές χώρες από το UEMS Division of Immunology,³ η οποία παρατίθεται συνοπτικά στον πίνακα 1. Η συζήτηση αυτή έλαβε χώρα και σε ειδική παρουσίαση στο 16ο European Congress of Immunology στις 6–9 Σεπτεμβρίου 2006 στο Παρίσι (πρόγραμμα OS128 p42).

Πίνακας 1. Άσκηση της Ανοσολογίας στην Ευρώπη.

	Αριθμός χωρών
Laboratory Immunology	7
Laboratory Immunology in Medical Biopathology	2
Laboratory Immunology Informal	3
Clinical Immunology	19
Clinical Immunology & Laboratory Immunology	10/19
Clinical Immunology & Blood Transfusion	2/10
Clinical Immunology & Allergology	8/19
Clinical Immunology in the University Department/ Internal Medicine	6
Allergology	11

- Με την άδεια της Επιτροπής Ειδικότητας SAC (Specialty Advisory Committee) για την Ανοσολογία του Joint Royal College of Physicians Training Board (JRCPTB) (διαθέσιμο στο: www.jrcptb.org.uk και www.rcpath.org.uk) της Αγγλίας, της οποίας το Immunology Curriculum και το Logbook (βιβλιάριο σπουδών) χρησιμοποιήθηκε ως πρότυπο, δημοσιεύσαμε στο *Immunology Letters*⁴ μια πρόταση αξιολόγησης για την ειδικότητα της Ανοσολογίας, στην οποία βέβαια περιλαμβάνεται και εκτενής αναφορά στο Βιβλιάριο Σπουδών στην Εργαστηριακή Ανοσολογία.

Φυσικά, σε μια μικρή χώρα, όπως η Ελλάδα, θα μπορούσε να συζητηθεί τουλάχιστον μια διετής εξειδίκευση στην Ανοσολογία μετά από την Ιατρική Βιοπαθολογία για τους εργαστηριακούς ιατρούς και ως συνέχεια της Παθολογίας για τους κλινικούς. Το γεγονός ότι δεν υπάρχει μεταπτυχιακή εκπαίδευση στην Ανοσολογία στην Ελλάδα είναι σοβαρή έλλειψη και έτσι η εκπαίδευση των ατόμων που στελεχώνουν τα τμήματα Ανοσολογίας γίνεται μετά το διορισμό τους. Το εξάμηνο εκπαίδευσης της Ανοσολογίας για την ειδικότητα της Ιατρικής Βιοπαθολογίας (ΦΕΚ 236/29.12.1994) ασφαλώς δεν είναι αρκετό –και το γνωρίζουν όλοι– για την ανάληψη καθηκόντων Επιμελητών Β΄ στα Τμήματα Ανοσολογίας και βέβαια αυτό αφορά ακόμη περισσότερο σε ανώτερες βαθμίδες εξέλιξης. Για το λόγο αυτόν, είναι αναγκαίο να θεσπιστεί επίσημα μια αναγνωρισμένη εκπαίδευση εξειδίκευσης.

ΒΙΒΛΙΑΡΙΟ ΣΠΟΥΔΩΝ ΤΩΝ ΕΙΔΙΚΕΥΟΜΕΝΩΝ ΣΤΗΝ ΙΑΤΡΙΚΗ ΒΙΟΠΑΘΟΛΟΓΙΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Με την παραπάνω εμπειρία και με τη δυνατότητα που είχα κατά τη διετία 2006–2008, όταν ήμουν στο ΔΣ της ΠΕΙΒ (Πανελλήνια Ένωση Ιατρικής Βιοπαθολογίας), πρότεινα όπως συσταθεί επιτροπή για τη διαμόρφωση του Βιβλιαρίου Σπουδών των ειδικευομένων για το σύνολο της ειδικότητας της Ιατρικής Βιοπαθολογίας, με τη συμμετοχή όλων των Επιστημονικών Εταιρειών Εργαστηριακής Ιατρικής.

Η ΠΕΙΒ αποτελείται από τις ακόλουθες:

- Ελληνική Εταιρεία Εργαστηριακής Αιματολογίας και Αιμοδοσίας
- Ελληνική Εταιρεία Ανοσολογίας
- Ελληνική Εταιρεία Ιατρικής Βιοχημείας
- Ελληνική Μικροβιολογική Εταιρεία
- Εταιρεία Κλινικής Μικροβιολογίας και Εργαστηριακής Διαγνωστικής
- Εταιρεία Ιατρικής Βιοπαθολογίας Βορείου Ελλάδος

- Εταιρεία Ιατρικής Βιοπαθολογίας Βορειοδυτικής Ελλάδος
- Πανελλήνια Επαγγελματική Ένωση Εργαστηριακών Βιοπαθολόγων, Κυτταρολόγων, Παθολογοανατόμων.

Πρόσφατα, έχει προστεθεί και η Πανελλήνια Ένωση Ειδικευομένων Ιατρικής Βιοπαθολογίας.

Η πρόταση έγινε δεκτή από το ΔΣ (1.3.2007) και η επιτροπή που ορίστηκε είχε συντονίστριες την κυρία Διονυσίου-Αστερίου και εμένα. Μετά από πολλές συνεδριάσεις και συζητήσεις, το Βιβλιάριο Σπουδών παραδόθηκε στις 25.9.2008 στο ΔΣ της ΠΕΙΒ.

Για το Βιβλιάριο Σπουδών εργάστηκαν:

Για την Αιματολογία-Αιμοδοσία:

κυρία Παρασκευοπούλου Πηνελόπη

Για την Ανοσολογία:

κυρία Χωρέμη-Παπαδοπούλου Ελένη

Για την Κλινική Χημεία:

κυρία Διονυσίου-Αστερίου Αμαλία και κ. Μαρόπουλος Γεώργιος

Για τη Μικροβιολογία:

κυρία Καμπά-Πάγκαλη Αναστασία

Το Βιβλιάριο Σπουδών δημιουργήθηκε με την έγκριση όλων των Εργαστηριακών Εταιρειών που συμμετέχουν στην ΠΕΙΒ.

Το Βιβλιάριο Σπουδών περιελάμβανε και τα θέματα του ενός έτους Παθολογίας με τη βοήθεια και την έγκριση της Ελληνικής Εταιρείας Εσωτερικής Παθολογίας.

Το Βιβλιάριο Σπουδών της Ιατρικής Βιοπαθολογίας παραδόθηκε από το νέο ΔΣ της ΠΕΙΒ το Μάρτιο του 2009 στο Υπουργείο Υγείας, καθώς και στο Κεντρικό Συμβούλιο Υγείας (ΚεΣΥ).

Επειδή και άλλες εταιρείες ειδικοτήτων έχουν καταθέσει Βιβλιάρια Σπουδών στο ΚεΣΥ, θέλω να πιστεύω ότι, επειδή το θέμα αυτό είναι πολύ σημαντικό, υπάρχει ανάγκη να μεριμνήσει η πολιτεία μας γι' αυτό. Άλλωστε, η εκπαίδευση στην ειδικότητα στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης με τα Βιβλιάρια Σπουδών μέσω της UEMS καθίσταται αναγκαίοτητα.

Ε. Χωρέμη-Παπαδοπούλου

*Τμήμα Ανοσολογίας-Ιστοσυμβατότητας
Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών
Γενικό Νοσοκομείο Αθηνών «Λαϊκό», Αθήνα
Εκπρόσωπος της UEMS της
Ελληνικής Εταιρείας Ανοσολογίας 3.2001–5.2009
e-mail: echoremi@windowslive.com*

Βιβλιογραφία

1. Medical Biopathology. UEMS yearbook 2008 – Special edition 50 years. 2008:71–75
2. CHOREMI-PAPADOPOULOU H, FAURE GC, GRUNNET N, MADDEN M, MALENICA B, MISBAH SA ET AL. Position statement: Training programme in immunology of the European Board of UEMS Medical Biopathology. *Immunol Lett* 2005, 96:305–310
3. UEMS Section of Medical Biopathology. Available at the website: uems-smb.org και μετά divisions, immunology και τελικά “Practice of Immunology across Europe” (retrieved: 2.3.2007)
4. CHOREMI-PAPADOPOULOU E, FAURE GC, MALENICA B, MISBAH SA, ZLANBINGER GJ. Position statement: Assessment strategy for the implementation of the immunology curriculum of the European Board of UEMS Medical Biopathology. *Immunol Lett* 2009, 125:59–64

.....